

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO IR SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL DARBDAVIŲ SOCIALINIŲ INICIATYVŲ SKATINIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIIP-2705, GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-1007 9
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2706, PELNO
MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-675 26 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIP-2707, VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 55
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2708
(TAP-19-144)(18-14106(2))**

2019-02-06 Nr. NV-355

Vilnius

Projekto rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Projekto tikslas: Nepritarti Seimo narių grupės (J. Varkalio, R. Juškos, J. Baublio, J. Liesio, K. Bartkevičiaus, A. Dumbravos) parengtiems **įstatymo projektams, kuriais siūloma apibrėžti darbdavių socialines iniciatyvas ir jų organizavimą bei numatyti tam tikras paskatas darbdaviams** – gyventojų pajamų mokesčio ir pelno lengvatas, taip pat socialinių iniciatyvų įvertinimą dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose.

Darbdavių socialinės iniciatyvos apibrėžiamos kaip socialiai atsakinga darbdavio veikla, nukreipta į darbuotojų ir jų šeimos narių socialinės gerovės didinimą, darbuotojų lojalumo skatinimą, sveikatos gerinimą, darbdavių patrauklumo didinimą (tai sveikatinimo paslaugų teikimas (gydymo, reabilitacijos, odontologijos paslaugos), vaistų ir optikos priemonių kompensavimas, sporto ir kūno kultūros paslaugų (abonementai į sporto klubus, baseinus, sporto salių, aikštelių nuoma), poilsio paslaugų (apmokėjimas už poilsia vietas, stovyklas), maitinimo paslaugų teikimas, darbuotojų kultūros ugdymas (bilietai į kultūros ir sporto renginius), finansinė parama darbuotojams, gyvybės draudimas, pensijų kaupimas ir kt.).

Su šiomis darbdavio socialinėmis iniciatyvomis susijusių *pajamų siūloma neapmokestinti gyventojų pajamų mokesčiu ir įmonės leidžiamiems atskaitymams priskirti įmonės darbuotojams sumokėtas sumas, neviršijančias 25 proc.* per mokestinį laikotarpį sumokėto darbo užmokesčio sumos.

Dabartinė situacija:

- Darbo kodekso 193 str. numato, kad šalys kolektyvinėje sutartyje nustato darbuotojų darbo, socialines ir ekonomines sąlygas ir garantijas.
- Pagrindinius socialinės atsakomybės ir atsakingo verslo principus nustato: 2011 m. spalio 25 d. Europos Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Atnaujinta 2011–2014 m. ES įmonių socialinės atsakomybės strategija“ (įmonių socialinė atsakomybė yra apibrėžiama kaip įmonių atsakomybė už jų poveikį visuomenei ir aplinkai), Tarptautinės standartizacijos organizacijos Socialinės atsakomybės gairių standartas, 2000 m. pradėjusi veikti Jungtinių Tautų „Pasaulinio susitarimo“ iniciatyva, 2017 m. atnaujinta Tarptautinės darbo organizacijos deklaracija, susijusi su įmonių socialine atsakomybe ir tvaraus verslo praktika, ir EBPO 2011 m. išleistos rekomendacijos daugiašalėms įmonėms.
- Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2016 m. vasario 12 d. įsakymu Nr. A1-82 yra patvirtintas Įmonių socialinės atsakomybės 2016-2020 m. veiksmų planas.

Projekto esmė: Vyriausybės išvadoje siūloma nepritarti įstatymų projektams dėl šių priežasčių:

- Darbdavių socialinių iniciatyvų skatinimo įstatymo projektas Nr. XIIP-2705 laikytinas pertekliniu, nes darbdavio ir darbuotojų teisė sutartyse susitarti dėl įvairių sąlygų darbuotojams yra numatyta Darbo kodekse, taip pat teisė darbdaviui elgtis socialiai atsakingai suponuoją ir Europos Komisijos bei tarptautiniu mastu galiojančios rekomendacijos ir gairės.
- Dalis Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimo projekto Nr. XIIP-2706 ir Pelnų mokesčio įstatymo pakeitimo projekto Nr. XIIP-2707 siūlymų jau yra įgyvendinti galiojančiomis mokesčių teisės aktų nuostatomis – tam tikroms pajamoms yra taikomos mokestinės lengvatos (pvz., iki 200 eurų natūra iš darbdavio gauti prizai ir dovanos, darbdavio mokamos draudimo įmokos už papildomą (savanorišką) sveikatos draudimą ir gyvybės draudimo įmokos, neviršijant 25 proc. priskaičiuoto darbo užmokesčio, darbdavio sumokėta suma už geležinkelio ar viešojo transporto bilietus ir kt. yra laikomos neapmokestinamosiomis pajamomis); apskaičiuodamos pelną įmonės iš pajamų gali atskaityti visas išlaidas darbuotojų naudai, įskaitant ir siūlomas išlaidas, t.y. pajamos natūra apmokestinamos (kaip darbo užmokestis) tik vieną kartą (gyventojo lygiu), o šios įmonės išlaidos mažina įmonės apmokestinamąjį pelną); iš pajamų gali būti atskaitoma 5 proc. darbuotojų darbo užmokesčio sumos, jeigu įmonės kolektyvinėje sutartyje numatyta, kad nauda (pvz. maitinimo ir pavėžėjimo paslaugomis) turi teisę naudotis visi įmonės darbuotojai.
- Smarkiai išplėtus neapmokestinamųjų pajamų natūra sąrašą padidėtų rizika, kad darbdaviai, sumažinę darbuotojams atlyginimus, mokamus pinigais, dalį darbo užmokesčio mokėtų neapmokestinamomis natūrinėmis išmokomis ir taip galėtų susimąžinti apmokestinamąjį įmonės pelną. Dėl to valstybės, savivaldybių, VSDF ir PSDF biudžetai bendrai netektų iki 150 mln. eurų pajamų per metus, be to, darbuotojai prarastų dalį socialinių garantijų. Siekiant užtikrinti jau priimtų įsipareigojimų vykdymą ir nepažeisti fiskalinės drausmės taisyklių, prisiimti papildomų įsipareigojimų nėra finansinių galimybių.
- Taikant siūlomą viešųjų pirkimų kriterijų būtų privaloma vertinti visiems darbuotojams taikomų socialinių iniciatyvų vertę, nesvarbu, ar darbuotojai vykdys perkančiosios organizacijos pirktus darbus, gamins tiekiamas prekes, ar teiks perkamas paslaugas, taip pat reiktų atsižvelgti į tiekėjo įgyvendintas socialines iniciatyvas, kurios nebūtinai bus susijusios su perkamais darbais, prekėmis ar paslaugomis, o tai nesuderinama su Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis ir Europos Sąjungos teise (Direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų reikalauja ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimą sieti su pirkimo objektu ir, kad kriterijai būtų susiję su atitinkamos viešosios sutarties dalyku). Be to, prekės, paslaugos ar darbai gali būti teikiami ne tik Lietuvoje, bet ir kitoje ES valstybėje įsisteigusių vykdytojų, todėl privalomai įtraukiant kriterijų dėl darbdavių socialinių iniciatyvų vertinimo būtų pažeidžiamas ekonominės veiklos vykdytojų lygiateisiškumo principas ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 56 straipsnis.

Derinimas:

- Derinti buvo teikiama Vyriausybės pozicija pritarti įstatymų projektams ir pateikti pasiūlymus dėl Darbdavių socialinių iniciatyvų skatinimo įstatymo projekto tobulinimo. Aplinkos, Kultūros, Sveikatos apsaugos ir Vidaus reikalų ministerijos šiai pozicijai pritarė be pastabų.
- Įvertinus Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Finansų ministerijos, Teisingumo ministerijos, Europos teisės departamento, Lietuvos banko, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos, asociacijos „Investors“ Forum“ pastabas ir pasiūlymus parengta ir teikiama Vyriausybės išvada nepritarti įstatymų projektams.

- Įstatymų projektai buvo pristatyti 2018 m. lapkričio 27 d. vykusiam Trišalės tarybos posėdyje. Valstybinė darbo inspekcija, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, Lietuvos profesinė sąjunga „Sandrauga“, Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“, Lietuvos darbdavių konfederacija, Lietuvos verslo konfederacija, LR žemės ūkio rūmai ir Nevyriausybinų organizacijų taryba per nustatytą terminą išvadų nepateikė.
- Argumentai dėl Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos ir Lietuvos pramonininkų konfederacijos pastabų ir pasiūlymų (išvardinti visas galimas darbdavių iniciatyvas, joms taikyti mažesnę mokesčių ir įmokų lygmenį, užmokesčio dalį socialinėms iniciatyvoms įgyvendinti padidinti nuo 25 proc. iki 40 proc. apskaičiuoto DU arba palikti 25 proc. nuo *metinio* DU) pateikti derinimo pažymoje.
- LRVK gauti Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacijos ir Lietuvos baldų ir medžio apdirbimo darbuotojų profesinės sąjungos raštai, kuriais pritariama teikiamai Vyriausybės išvadai.

Atitiktis Vyriausybės programai: Atsakingo verslo, įmonių socialinės atsakomybės skatinimo klausimai yra įtraukti į Vyriausybės programą (117.7. į mokyklų pilietiškumo, verslumo ugdymo programas įtrauksime verslo socialinės atsakomybės ir socialinės partnerystės sampratos skleidimą, skatinsime su tuo susijusią socialinę reklamą; 201.3. skatinsime verslo socialinę atsakomybę; 203.6. skatinsime verslo socialinės atsakomybės svarbos suvokimą. Raginsime darbdavius, verslo atstovus prisidėti prie socialinės ir fizinės aplinkos, kurioje verslas veikia, gerinimo, skatinsime darbdavių sąmoningumą darbuotojų gerovės srityje).

Vyriausybės išvada Seimui turėjo būti pateikta iki 2018 m. gruodžio 12 d.

Dalykinio vertinimo išvada: Siekiant nuoseklios ir suderintos Vyriausybės pozicijos dėl mokesčių lengvatų verslui, atsižvelgiant į išsiskiriančias ministerijų nuomones ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus, siūlome teikiamą Vyriausybės išvados projektą **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime kartu su:**

- Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateiktais **Pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 26 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projektais (TAP-18-1780)**, kuriais, siekiant paskatinti įmones imtis socialinių iniciatyvų, yra siūlomos mokesčių lengvatų dėl sumų, skirtų darbuotojų *maitinimo ir visų rūšių transporto išlaidoms*, apmokėti (iki 5 proc. DU sumos), taip pat gautų prizų ir dovanų vertės padidinimas nuo 200 iki 500 eurų;

- Finansų ministerijos pateiktu **Vyriausybės išvados „Dėl Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 9 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-1590“ projektu (TAP-19-110)**, kuriuo nepritariama Seimo narių A. Butkevičiaus ir I. Šiaulienės siūlymams nustatyti, kad gyventojų nauda, gauta iš darbdavio, sumokėjus už gyventojų vaikų (įvaikių) poilsio stovyklas, lopšelius ir darželius, gyventojų būsto paskolų palūkanas, reabilitacijos paslaugas būtų neapmokestinama gyventojų pajamų mokesčiu.

Viešojo valdymo ir socialinė politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

tel. 8 706 61 803, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt